

második igénykeresettől a halasztó hatályt megvonta volna. Az eredetileg is már nem halasztó hatályú igénykeresetnél pedig az idézés ismétlése teljesen analóg az új perléssel, mert halasztó hatályról már egyiknél sem lehet többé szó.

Másrészt előnyösebb az új kereset az idézés ismétlésénél azon szempontból, hogy a megelőző per megszűnése után is benyújtható. Látjuk tehát, hogy az idézés ismétlése a felperesre nézve nem kedvezőbb, mint az új perlés, sőt az utóbbi a fentiek szerint előnyösebb is. Az pedig teljesen elképzelhetetlen, hogy midőn a perrend a felperest mulasztásáért büntetni akarja, akkor az idézés ismétlését tiltja a nála kedvezőbb új perlést pedig nem.

Az idézés ismétlése és az új perlés közti összehasonlítás tehát arra az eredményre vezet, hogy azonosságuk következtében ugyanaz vonatkozik az új perlésre is, mint az idézés ismétlésére. A mulasztás új per formájában való orvoslásának tilalma különben is szervesen illeszkedik az Ét. 46. §-ának és az igényper általános konstrukciójának szellemébe. Az igényper egész felépítése ugyanis azt a célt szolgálja, hogy a hitelező kielégítésének időbeli elodázását a lehetőségekhez képest megakadályozza. Épp ezért az Ét. 46. §-a tiltja az igénylő oldalán az igazolást az idézés ismétlését és a perújítást. Aból, hogy a felperest megillető összes jogorvoslati lehetőségeket kizárja, kivéve természetesen a fellebbezést és felülvizsgálatot, nyilvánvaló, hogy a mulasztás orvoslásának bármely formában való megkísérlését, így az új keresetben érvényesített burkolt formáját is tiltja, mert az új per megengedettsége egy tiltó jogszabály rendelkezéseinek kerülő úton való kijátszására vezetne. *Dr. Weltner Andor.*

UGYVÉDSÉG — JOGÉLET.

Az ügyvédi rendtartás tervezetéről.

Irta: Dr. Beck Salamon.

Ihering az emberi cselekvésnek — és a jogfejlődésnek — két motorját ismeri fel: az éhséget és a szeretetet.

Mintha ennek a tervezetnek csak az egyik motorja — az éhség — volna működésben. A szeretet — az ügyvéd iránti szeretet, a foglalkozás szeretete, sőt a szabadságjogok, a függetlenség eszmei javainak szeretete — mint hajtóerő, nem működik.

Az éhség két eltérő irányban is hajtja a tervezet rendelkezéseit.

Az ügyvédi túlzásfoltosság vélt orvos-szere: a facultativ numerus clausus, a megelőzés, leküzdés irányában, az ügyvédi biztosíték — a ténymegállapítás, a ténymegállapításból folyó következtetések levonása irányában áll az éhségmotívum talapatán. Az ügyvédi biztosíték felismeri léte-

zönök és nyilván megmaradónak tekinti az ügyvédi túlsúlyfóltságot, a kar nagy zömének szegénységét; a zárt szám megszűntetni akarja a szegénység forrását — a túlsúlyfóltságot.

Egyik is — másik is, hiú és meddő feltételezés. Azonkívül, a tervezet önmaga sem bizik feltevéseiben. Ha elérhető volna a túlsúlyfóltság lecsapolása — és így vagyoniilag erős ügyvédi kar alakulna ki — a biztosítékra szükség sem volna. Hogy a tervezet mégis behozza a biztosítékot, nyiltan mutatja, hogy a kar anyagi megerősítésében nem hisz.

*

Numerus clausus. Oly téma, amely körül minden vitakozás meddő. Más-más kiinduló pont vezet az ellentétes álláspontokra és e kiinduló pontok eltérése — a ma szokásos szóval — világnézeti gyökerű.

A zártszám rendszerét még saját hívei sem imádják. A zártszám nem ideál, amelyet föltétlen áhítanak, a zártszám orvoszer, amelynek igénybevételét a betegség indokolja. De problematikus értékű orvoszer egyrészt, mert gyógyhatása nem biztos, másrészt mert káros visszahatással jár. A pályarájutás függetlenségének meglazítása az ügyvédi folytatólagos gyakorlat függetlenségének meglazulása. Minden függőség a gerincesség rovására megy, növeli, kikényszeríti a megalkuvásra való készséget, gyávaságig erősödhető óvatoskodásra szorit rá. Ezek a kellemetlen visszahatások a zárt szám rendszerével megszülettek volna akkor is, ha a központi kormányhatalom nagy átlagban a polgárok egyéni függetlenségét el nem nyeli és amikor a társadalom többsége lélekkben, elhatározásban „szabad polgár” volt. Hogy e káros visszahatások a társadalom függőségének erősen növekedő áramlatában jóval nagyobb veszedelmet jelentenek, arra kevesen gondolnak. A „szabad polgár” is reá volt utalva a független ügyvéd bátor kiállítására, — egy jó részében függőségre kárhooztatott társadalomban a független ügyvédre még nagyobb szükség van.

Az ügyvédi függetlenség a társadalom szabadságának feltéséből, nem az ügyvéd magánszemélyének jóléte okából nélkülözhetetlen.

Bárminő zárt szám ezt a függetlenséget támadja meg — különösen így hat az a zártszám-rendszer, amiben a karba való bejutás egyetlen ember — kormánydelegátus — döntésétől függ. Sőt mi több, maga a zártszám rendszere nélkül is az országos elnök kezében van a döntés joga a felvétel felől. A kamara bizottsága dönthet a felvétel mellett — a királyi ügyész fellebbez és az országos elnök a

45. §. rugalmas rendelkezései alapján talál majd alapot a felvétel megtagadására.

Fényűző életmód — amikor valaki sokat költ; tékozló életmód, amikor valaki törzsvagyona rovására költekezik.

Az ügyvédi függetlenség a nemzet törzsvagyonához tartozik. Aki e törzsvagyont kikezdi — tékozol. Termelőnek-e ki újfajta erkölcsi javak az elfecsérelt, pusztulásnak kitett régiék helyén. — a központi hatalom végnélküli erősödése olyan irányzat-e, amely a magyar történelem évezredes sodrában áhítatot keltőnek mutatkozott volna — aligha lehet kérdéses.

Figyelniünk kell arra a tapasztalatra, hogy oly pályákon, amelyeknél a numerus clausus régi intézmény, a zártszám rideg merevsége éppen a gazdasági védelmi szükség tetőfokán tört meg. A közjegyzők, gyógyszerészek, bírósági végrehajtók száma éppen abban az időben növekedett meg — a zártszám tehát az intézményes fennmaradásának külsősége mellett, akkor mondta fel a szolgálatot, amikor a gazdasági viszonyok a régi kisebb létszám mellett is apasztották a beati possidentes keresményét. És kell is, hogy éppen a nehezebb megélhetés időpontjában a zártszám kitágítása kerül sorra, és ezt sürgeti a mohó igyekezet a szabad pályák nehézsége folytán a „biztosított” jövedelem elérése után. A zártszám kibontása pedig veszélyezteti, jórészen meg is szünteti a jövedelem szerzésének azt a biztonságát, amely a zártszám-rendszer állítólagos előnye.

Minden kor embere aszerint cselekedjék, hogy amit tesz, az történelemmé válik.

*

Ügyvédi biztosíték? Az 1928: II. t.-c. 5. §-a a közel-múltban törölte el a közjegyzői biztosítékot, bizonyára indokolt okokból. A közjegyzői biztosítéknak pedig nagyobb a megokoltsága, mint az ügyvédi biztosítéknak. Államkormányzati szempontból a közjegyzői biztosíték indoka az, hogy a felek bizonyos keretek között nem maguk választják a közjegyzőt, hanem annak igénybevétele személyileg is reájuk van kényszerítve. Bírósági kiküldés esetén ez az elvi eset, de a legtöbb helyen az egyetlen közjegyző gyakorlatilag zárja ki a fél választását. Ügyvédet a fél szabad választása alapján keres ki, ha kárt szenved, ez a saját választásának következménye.

Jó — a kormány úgy találja, hogy a culpa in eligendo nem elég alap arra, hogy a felek esetleges károsodásukat maguk viseljék és a károsodás megelőzésére szükséges a legis provizió, a biztosítékokkal a károsodás megelőzése. Akkor meg — minden komolyság nélküli a biztosítéknak

2000 pengőben történt megszabása. Különösen értéktelen a 2000 pengő biztosíték, amikor ugyanaz a biztosíték nemcsak a magánfelek kárigényének, hanem a tervezet 54. §-a szerint a bírságnak, tagdíjnak, nyugdíjárulékknak is fedezetül van rendelve. (Mellesleg: a különböző igények rangsora sincs szabályozva.) Kézenfekvő, hogy a 2000 pengős biztosítéki összeg megalkuvás volt a gazdasági viszonyokkal. Jogászkoromban villamos beszélgetést hallgattam végig. A társalgás nyilván hivatalnok emberek között folyt le. Az egyik megbotránkozással meséli el: Képzeld csak, az a Monostori adós maradt a kártyánál; eljött az elseje és nem fizetett. A kaszinói morál szabálya, amely a kártyaadósság kifizetésére 24 órai időt tesz kötelezővé, így enyhült meg a hivatalnoki életviszonyokhoz való hozzásimulással és tolodott el a 24 órás idő teljesíthetetlen szigora a hó elsejéig, a legközelebbi „possibilis” időpontig. Valahogyan a kaszinói morálnak a hivatalnoki életviszonyokhoz alkalmazkodó enyhítése a 2000 pengő magyarázata. Ha a kormány belátja, hogy magasabb összegű biztosíték nem életszerű — úgy viszont az alacsony biztosíték sem életszerű — az ügyfelek irányában. A biztosíték csak akkor biztosíték — Csokonai írta valaha kedvesen egy verses könyv előszavához: prae numeral az, aki numeral prae — ha valójában biztosíték. Államerkölcsi szempontból is káros tehát az ügyvédi biztosíték.

*

Átfutó megjegyzések. A 6. §. 11. pontja közgyűlési hatáskörbe utalja az állásfoglalást és javaslattételt, az igazságszolgáltatásra vonatkozó kérdésekben. Fenntartott hatáskör-e, vagy a választmány saját kebelén belül is állásfoglalhat-e? A tervezet feleletet nem ad. A választmány hatásköréről szóló 22. §. nem szól erről semmit.

A 20. §. a tisztikari állás, választmányi tagság megüresedése esetére új választást rendel. Tekintettel arra, hogy a 21. §. az érvényes választást számszerű korlátokhoz köti, a választó közgyűlés nehézkes apparátusának megmozgatása, a póttag rendszeresítésével és behívásával volna felcserélhető és ezzel a kisebbségi képviselőt elve is bizonyos fokig érvényesülésre jutna.

A 22. §. 5. pontja megszünteti a Budapesti Ügyvédi Kamara praerogatíváját az egységes bírói és ügyvédi vizsgálóbizottság ügyvéd tagjainak megválasztásában. Az autonómia újabb megszorítása a „korszellem” sajnálatos terméke. Ugyancsak az autonómia sérelme a 47. §. is, amely a felvétel ügyében a döntést az országos bizottság kinevezett elnökére ruházza.

Helyes intézkedés a 25. §. 4. bekezdése az elnök ad audiendum verbum idézési jogáról. Ez a rendelkezés gyanús reklámozás ügyében igen sikeres szolgálatot tehet.

A 26. §. az ügyészt a kamarai elnök subordinációja (irányítása) alá helyezi a közvád tekintetében. A kamarai elnök, fegyelmi tanácselnök is, legalább is in eventu. Nem helyeselhető, ha a közvád ügyében beleszólást enged a tervezet a bírói tisztelet betöltő elnöknek. Vagy, ha így helyes, mondassék ki, hogy az elnök nem lehet a fegyelmi bíróság tagja.

A 44. §-nak a felsőbbíróság előtti képviseleti jogot korlátozó rendelkezése a fiatal ügyvédnek kétségtelen sérelme. Ha a rendelkezést ennek ellenére helyeseljük, reá kell mutatni arra, hogy egymagában az ötéves gyakorlat még mindig nem jelenti a felsőbbírói tárgyalás ellátására való alkalmasság elérését.

A 45. §-nak a nőket az ügyvédi kamarai felvételtől kizáró rendelkezése retrograd jellegétől el is tekintve, felesleges. Ma az egyetem jogi karára nő amúgy sem vehető fel. Nő tehát el sem érheti a minősítő kellékeket. Minek kell tehát a nőket kifejezetten kizárni. Ha pedig a viszonyok változása következtében a nőknek a jogi karra való felvételét a vonatkozó szabályok meg fogják engedni, úgyszólván a füst alatt érvényteleníteni fogják a kamarai felvételt kizáró rendelkezést. Ne tessék zokon venni, ez a kijelentés úgy hat, mintha egy rakoncátlan gyerek azt kiáltozná: én rossz vagyok. Úgy is látszik! A tervezet elejti a Digestak emelkedett álláspontját: verbum hoc „si quis“ tam masculos quem feminas amplectitur.

A 46. §. a szolgálatképtelenség miatt nyugdíjazott közvagy magántisztviselőre a miniszternek megadja a jogot, a felvételét megengedje, bár ez korlátolva van avval, hogy a kamara javaslatára történhetik a felvétel megengedése. A zártszám gondolatvilága mellett ez a rendelkezés valóban elkerülendő lenne.

A 67. §. visszahozza, vagy bevezeti az ügyvédhelyettes intézményt. Ez a rendelkezés a numerus clausus árnyékát veti előre, megteremt egy salon des refusést a kiszorultak számára. Az ügyvédhelyettesért főnöke felelős — sajátos viszonyaink között, ha az ügyvédhelyetteség tényleg intézmény lesz, akkor egy ügyvédhelyettes rendszerint több ügyvédet fog rendszeresen helyettesíteni, mert egy-egy iroda a teljes munkaerő lekötésének költségét nem bírja el. Viszont az ügyvédhelyettesért, akárkit helyettesít is, a bejegyző ügyvéd lesz felelős. Ez a felelősség meg fogja nehezíteni az ügyvédhelyettes elhelyezkedését, mert az idegen ügyvédmegbízó ügyeiben eljáró helyettes ténykedéséért a

felelősséget senki sem fogja szívesen vállalni. Kérdés az is, hogy a tervezet 44. §-a szempontjából az ügyvédhelyettesi idő „ügyvédi gyakorlat” számba megy-e. Ha nem, akkor az ügyvédhelyettes hátrányba kerül azzal szemben, aki bírósági alkalmazásból lép át az ügyvédi pályára, mert a volt bírósági alkalmazott javára a vizsga letételétől számított 5 évi gyakorlat alapján nyílik meg a felsőbbírói tárgyalás ellátásának joga, míg az esetleg 10 évi ügyvédhelyettesi mult után is újabb 5 esztendei ügyvédi működés adná csak meg ugyanazt a jogot, a volt ügyvédhelyettesnek. Nyilván szándékolatlan eredménye ez a tervezet elrendezésének.

Ugyancsak kodifikációs, de nyilván csak íráshiba, hogy az ügyvédhelyettesnek a *kamara* székhelyén kell laknia. Valószínűleg a bejegyző ügyvéd lakhelyét gondolja a tervezet, mert nincs ok arra, hogy csak a kamara székhelyén lakó ügyvéd alkalmazhasson ügyvédhelyettest. Megemlítendő, hogy az ügyvédhelyettes felvétele ügyében a 68. §. szerint a fellebbviteli fórum a kamarák országos bizottsága és nem elnöke. Ugyanily rendelkezés van a 65. és 71. §-ban is.

A fegyelmi jog körébe tartozik, de itt említjük meg, hogy a fegyelmi jog szabályozása során az ügyvédhelyettesi intézmény léte nem vétetett számításba. Az ügyvédségtől való elmozdítás nyilván az ügyvédhelyettesiség betöltésére is alkalmatlanná tesz. A 68. §. felhívja ugyan az ügyvédhelyettesi felvétel ügyében a 45. és 46. szakaszokat, de nem akként, hogy az értelmezési kételyek megelőzésére ezt teljes határozottsággal kimondaná. A 157. §. ezt az ügyvédjelöltet törlő fegyelmi rendelkezésre kifejezetten ki is mondja.

A 93. §. a megbízás visszavonása esetére az alkalmazásból eredő jogokat konserválja. A nem alkalmazási, hanem megbízási szerződésből eredő jogok is megóvandók volnának. A 100. §. rendelkezése ezt a hézagot nem tölti ki. A 100. §-ra ennek cogens jellege volna kimondandó az ügyvéd javára és — a mai rendtartás 54. §-a körüli gyakorlat ezt a kívánságot eléggé indokolja.

A 102. §. az esedékes munkadíjra engedi meg a megtartási jog gyakorlását, a megbízás visszavonása esetére, az elv megtartása esetére legalább az volna kimondandó, hogy a visszavonás az ügyvéd követelését esedékessé teszi.

A „meghatározott rendelkezéssel” kapcsolatban kimondandó volna, hogy utólagosan adott rendelkezés nem zárhatja ki a megtartási jogot. Nyilván az a tervezet álláspontja is, de ez se világos. Ugyanígy intézkedés volna szükséges az ügyvéd jogai kijátszásának megelőzésére a 106. §-ban. Semmi egyéb e rendelkezéshez nem kell, minthogy

az ügyvéd megbízása a marasztalás előtt vonassék meg és a 106. §. védelme már is tárgytalan, mert a 106. §. a marasztaláskor képviselő ügyvédről szól. Helyes viszont az ügyvédi jogok kijátszásának megakadályozására a 108. §. szabálya.

A 116. §. egyrészt önmagával, másrészt a 124. §. második bekezdésével van ellentmondásban. A szakász szerint a fegyelmi eljárás az ügyvédi gyakorlatról lemondó ügyvéd ellen nem indítható, illetve nem folytatható. Erre való tekintettel a szakasz második bekezdésében nincs keresnivalója az elévülés megemlítésének, mert az elévülési idő nem folyik azon idő alatt, míg az eljárásnak helye nincs az előző bekezdés értelmében. Szerkesztési hiba ez is!

A 124. §-beli eljárásnak pedig a lemondás, illetve a velejáró törlés nem akadálya, de ez a szakasz is kiveszi azt a gyakori esetet, ha az ügyvéd már nincs bejegyezve az ügyvédek névjegyzékében. A mondat első fele ellenkezik a második felével.

A kritika távolról sem kimerítő. A rendtartástervezetely széleskörű megbeszélésre talált, hogy a megbeszélés egyéni teljességére szükség nincs.

Néhány észrevétel az ügyvédi rendtartás törvénytervezete felett.

III. FEJEZET.

Az ügyvéd jogai és kötelességei.

Ad 75. §.

Ez a szabály lesz hivatva törvényileg körülbástyázni az ügyvédi karnak legfontosabb, alapvető és alkotmányjogi jelentőséggel bíró jogát, a képviseleti jogot. Az új szövegezés azonban csak stílárius jelentőségű módosításokban tér el a mai jogtól. (Ü. R. 38. §.) Nem azt mondja, hogy az ügyvédnek az ország valamennyi bírósága és hatósága előtt joga van ügyfeleket képviselni, hanem azt, hogy *bármely* bíróság és hatóság előtt. E rendkívül nagyjelentőségű jognak egész reformja mindössze ebben a szövegezési eltérésben jelentkezik.

Am az Ü. R. 38. §-a már békében sem bizonyult kielégítő és hatékony jogszabálynak. Jelesül éppen azok a hatóságok, melyek elsősorban kötelesek a törvény megtartásával annak tiszteletét növelni, vonták kétségbe az ügyvéd képviseleti jogát. Az országgyűlés képviselőháza összeférhetlenségi bizottságának elnöke u. i. nem engedte meg a bizottság előtt az ügyvédi képviseletet azzal a megokolással, hogy a bizottság nem hatóság. A háborús összeomlást követő szomorú időkben pedig a buda-